

dersdeo

öğrenmenin en kolay yolu o!

Dil ve Anlatım

ATASÖZLERİ VE DEYİMLER

Kim tarafından söylendiği belli olmayan, tecrübelerle ortaya çıkmış, ders verme ve uyarı amacı güden özlü sözlerdir. Atasözlerinde kısa ve özlü bir anlatım vardır. Az sözle pek çok şey ifade edilir. Atasözleri bir cümle olarak karşımıza çıkar yani yeni bir yargı bildirir. Deyimler ise genellikle cümle niteliği göstermez, söz öbeği biçimindedir. Oysa atasözleri bitmiş bir yargıyı ifade eder.

Özellikleri

- Söyleyeni belli değildir.
- Kalıplaşmış sözlerdir, kelimeleri değiştirilemez.
- Atasözünü oluşturan sözcükler, hem gerçek anlamlı hem de mecaz anlamlı olarak kullanılabilir.

Damlaya damlaya göl olur.

Dikensiz gül olmaz.

- Atasözünü oluşturan sözcükler temel anlamı ile de kullanılmış olabilir.

Son pişmanlık fayda etmez.

Bugünün işini yarına bırakma.

- Kimi atasözleri tamamen mecaz anlamlıdır, gerçeği düşünülmez.

Altın eşik, gümüş eşığe muhtaç olur.

Tatlı dil yılanı deliğinden çıkarır.

- Kimi atasözleri öğüt bildirir.

Güvenme varlığa, düşersin darlığa.

Ek tohumun hasını çekme gelecek yasını.

Deyimler

Birden çok sözcüğün bir araya gelerek kendi anlamlarından farklı bir anlam verecek şekilde kalıplaşmasıyla oluşan söz gruplarıdır. Deyimler dilin zenginliğini gösterir. Türkçe, deyim sayısı yönüyle oldukça zengin bir dildir. Deyimi oluşturan sözcüklerden en az birisi mecaz anlamda kullanılır.

Özellikleri

- En az iki sözcükten oluşur.
- Kalıplaşmış sözlerdir, kelimeleri değiştirilemez.
- Kısa ve özlü anlatım araçlarıdır.

Göze girmek, can sağlığı, ağzı sıkı...

- Çoğu zaman bir eylemi karşılar, bu nedenle mastar olarak ifade edilebilir.
Burnundan solumak, etekleri tutuşmak...
- Cümle niteliği gösteren deyimler de vardır.
Ne şiş yansın ne kebab, buyurun cenaze namazına...

- Deyimler ulusaldır. Oluştığı dilde anlam kazanır, başka bir dile çevrilemez. Ancak başka bir dilde ezber karşılığı söylenebilir.

Hangi dağda kurt öldü, Lamı cimi yok...

- Çoğu eylem anlamlı olduğundan eylemi yapan kişiye bağlı olarak ek değişikliği gösterebilir.

Boğazımdan geçmedi,

Boğazından geçmedi.

- Kimi cümlelerde deyimın cümleye kattığı anlam yeterli görülmeyip aynı anlama gelen başka sözcükler de kullanılabilir.

Artık buralara hiç uğramıyorsun, elini eteğini çektin buralardan.